

Επιμέλεια μετάφρασης

Λαμπρος Τσογκας

Εισαγγελέας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης Ελληνικής Δημοκρατίας

Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ)

Προσχέδιο κατευθυντήριων γραμμών για την οργάνωση και προσβασιμότητα των Δικαστικών Εγκαταστάσεων

Εισαγωγή

Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών που προσφέρονται από το δικαστικό σύστημα, και πιο συγκεκριμένα η ίδια η βελτίωση των προσδοκιών όχι μόνο των επαγγελματιών της δικαιοσύνης αλλά και των αποδεκτών αυτής, αποτελούν κύριο γνώμονα της δράσης της CEPEJ. Η Ομάδα Εργασίας για την Ποιότητα της Δικαιοσύνης της CEPEJ (CEPEJ-GT-QUAL) είναι, μεταξύ άλλων, επιφορτισμένη με τη σχεδίαση συγκεκριμένων λύσεων για τους φορείς χάραξης πολιτικής για τα δικαστήρια έτσι ώστε να βελτιωθεί η οργάνωση του δικαστικού συστήματος, καθώς και με την διασφάλιση της σωστής λειτουργίας του, τόσο από υλικής όσο και από λογιστικής πλευράς.

Ο σκοπός του εγγράφου αυτού είναι να παρέχει ένα πλαίσιο αναφοράς που θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμο για τους εκάστοτε διαχειριστές και τους υπευθύνους λήψης αποφάσεων για την κατασκευή νέων δικαστικών κτιρίων ή την μετατροπή παλαιότερων.

Η CEPEJ κρίνει ότι είναι απαραίτητη η κατάρτιση σχεδίων για την ανέγερση ή ανακαίνιση των δικαστικών κτιρίων έτσι ώστε να διασφαλίζεται η παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών δικαιοσύνης, λαμβάνοντας υπόψη της προσδοκίες των αποδεκτών της.

Συγκεκριμένα, είναι απαραίτητο οι εγκαταστάσεις αυτές να εγγυώνται την ηρεμία που απαιτεί ο δικαστικός διάλογος. Συνεπώς υπάρχουν στα δικαστικά κτίρια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία διαφέρουν από αυτά ενός διοικητικού κτιρίου.

Η πρόσβαση του κοινού στη δικαιοσύνη θα πρέπει να διευκολυνθεί με τη βελτίωση της πρόσβασης στα δικαστήρια, και προπαντός για τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα. Θα πρέπει τα άτομα που κάνουν χρήση των δικαστικών υπηρεσιών να ενθαρρύνονται η πρόσβαση σε πληροφορίες μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνίας (IT). Ένας ακόμη στόχος είναι να διασφαλιστούν άριστες συνθήκες εργασίας για το δικαστικό προσωπικό. Είναι επίσης σημαντικό να εφαρμοστούν ρυθμίσεις ασφαλείας ανάλογες με τη φύση των συναφών κινδύνων. Η κατασκευή των δικαστικών κτιρίων θα πρέπει να επιτρέπει την σαφή άσκηση των δικαιωμάτων τόσο της υπεράσπισης όσο και των κρατουμένων.

Το παρόν έγγραφο προσφέρει μια σειρά οδηγιών για τον προσδιορισμό των παραγόντων που πρέπει να ληφθούν υπόψη, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών που παρέχονται καθώς και των εγκαταστάσεων που εξυπηρετούν το κοινό.

2 Μια πολιτική ακίνητης περιουσίας για τα δικαστικά κτίρια

2.1 Εκτιμώντας την κατάσταση της ακίνητης περιουσίας

Αυτό προϋποθέτει, σε πρώτο στάδιο, μία απογραφή των δικαστικών κτιρίων, που θα ακολουθείται από μία εκτίμηση του τρόπου προσαρμογής στις τρέχουσες ανάγκες.

Η απογραφή των ήδη υπαρχόντων κτιρίων θα καταστήσει δυνατή την έναρξη δημιουργίας μίας βάσης δεδομένων ακίνητης περιουσίας, που θα περιέχει τις παρακάτω πληροφορίες:

- 1). Κύρια χαρακτηριστικά: διεύθυνση, κατάσταση, ιδιοκτήτης, κτηματολογικά στοιχεία, ημερομηνία κατασκευής, σύνθεση, αριθμός ορόφων κτλ.
- 2). Πληροφορίες σχεδιασμού: εφαρμοστέοι κανονισμοί, απαιτήσεις ασφαλείας, δικαίωμα διέλευσης κτλ.
- 3). Εκτάσεις (γη, κτήρια)
- 4). Ποια η τρέχουσα λειτουργία τους
- 5). Προσωπικό

Το επόμενο στάδιο είναι η αξιολόγηση της κατάστασης της ακίνητης περιουσίας από τεχνική, κανονιστικής, οικονομικής και λειτουργικής άποψης.

Η τεχνική αξιολόγηση θα εξετάσει τα διάφορα στοιχεία του κτιρίου ώστε να χαρακτηριστεί η κατάσταση στην οποία βρίσκονται και πόσο καιρό αναμένεται να υπάρχουν (τοίχοι και σκεπή, τεχνικός εξοπλισμός, εσωτερική και εξωτερική διαρρύθμιση) · η κανονιστική αξιολόγηση θα καθορίσει την κατάσταση του κτιρίου από την πλευρά των νομικών υποχρεώσεων που πρέπει να πληρούνται στις εγκαταστάσεις ανοιχτές για το κοινό (πρόσβαση για άτομα με αναπηρίες, υγεία και ασφάλεια, προσωπική ακεραιότητα) · η οικονομική αξιολόγηση θα εστιάσει στο κόστος των ενοικίων και των φόρων, το κόστος νερού και ρεύματος, καθώς και στα έξοδα συντήρησης και λειτουργίας · τέλος, η λειτουργική αξιολόγηση θα αναλύσει το γεωγραφικό και αστικό πλαίσιο του κτιρίου, τη γενικότερη οργάνωση, τους χώρους για το κοινό και αυτούς για τα άτομα που κάνουν χρήση των δικαστικών υπηρεσιών και τους χώρους ασφαλείας.

Αυτές οι αξιολογήσεις θα πρέπει να πραγματοποιηθούν έπειτα από επισκέψεις στις εγκαταστάσεις, συζητήσεις με τους διαχειριστές των δικαστικών κτιρίων και συλλογή χρηματοοικονομικών δεδομένων και αναφορών σχετικά με τη λειτουργία του κτιρίου. Οι αξιολογήσεις μπορούν να συμπληρωθούν με θεματικούς ελέγχους, σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχουν εντοπιστεί.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα προστεθούν στη βάση δεδομένων.

2.2 Προοπτική ανάλυση της δραστηριότητας

Αυτή η ανάλυση θα βασιστεί στο δικαστικό χάρτη και στις αλλαγές που ενδέχεται να προγραμματιστούν. Η CEPEJ έχει εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές για την δημιουργία δικαστικών χαρτών (CEPEJ(2013)7Rev1). Πρέπει να συνυπολογιστούν διάφοροι παράγοντες

έτσι ώστε να επιτευχθεί ο καλύτερος δυνατός συμβιβασμός μεταξύ της δραστηριότητας των δικαστηρίων και της εγγύτητας σε όσους κάνουν χρήση των δικαστικών υπηρεσιών : πληθυσμιακή πυκνότητα, μέγεθος του δικαστηρίου, ροή των υποθέσεων και γεωγραφική του θέση).

Η αναθεώρηση του δικαστικού χάρτη πρέπει να βασίζεται σε στόχους που αποσκοπούν στη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και της αποτελεσματικότητάς της, στην ενίσχυση της εξειδίκευσης ή τη βελτίωση της συνολικής σημασίας, σε συνάρτηση με τους δέκτες απόδοσης.

Αυτοί οι δέκτες ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες: μπορεί να είναι οικονομικοί, όπως λόγου χάρη το κόστος των δικαστικών υπηρεσιών ανά κάτοικο ` μπορεί να μετρούν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη π.χ. το πόσα δικαστήρια αναλογούν σε κάθε κάτοικο ` ή επίσης, μπορεί να σχετίζονται με αποδοτικά κριτήρια (διάρκεια ενασχόλησης με τον συγκεκριμένο αριθμό υποθέσεων). Τέλος, οι στόχοι αυτοί, ενδέχεται να είναι ποιοτικοί, με δείκτες να μετράνε την ικανοποίηση των χρηστών των δικαστικών υπηρεσιών.

Οι συνολικές προοπτικές που αφορούν λειτουργικές τάσεις στην οργάνωση των δικαστηρίων θα πρέπει επίσης να ενσωματωθούν όπου αυτές είναι ήδη γνωστές – για παράδειγμα, η αναδιοργάνωση των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δικαστηρίων.

Όπου δεν υπάρχουν αλλαγές στο δικαστικό χάρτη το ζήτημα είναι να προσδιοριστούν τα επιθυμητά επίπεδα στελέχωσης και συνεπώς η θεωρητική βάση που απαιτείται τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, βασιζόμενη σε στατιστικά στοιχεία σχετικά με το επίπεδο του προσωπικού και τη δικαστική δραστηριότητα, καθώς και σε δημογραφικές προβλέψεις.

Αυτές οι προσομοιώσεις μπορούν να διεξαχθούν χρησιμοποιώντας διαφορετικές γεωγραφικές κλίμακες, ανάλογα με τις διαθέσιμες δημογραφικές προβολές.

Η μέθοδος μπορεί να βελτιωθεί ώστε να διακρίνει τις διαφορετικές τάσεις στις κατηγορίες του προσωπικού ή ανά τύπο δικαστηρίου.

2.3 Καταρτίζοντας ένα γενικό σχέδιο της ακίνητης περιουσίας

Είναι δυνατόν να προσδιοριστεί ποια δράση έχει προτεραιότητα όσον αφορά την ακίνητη περιουσία εάν ενσωματωθούν οι παράμετροι που προέκυψαν από την αξιολόγηση των κτιρίων και οι υστερήσεις που παρουσιάζουν τα υφιστάμενα κτίρια σε σχέση με τις προτεινόμενες υποδομές.

Σε αυτές τις τοποθεσίες μπορούν να διεξαχθούν περαιτέρω μελέτες εφικτότητας και τεχνικοί έλεγχοι εις βάθος για να προσδιοριστεί το πρόγραμμα εργασίας που θα εφαρμοστεί και να υπολογιστούν τα συναφή έξοδα.

3 Κατασκευή ή ανακαίνιση: η αναγκαία επιλογή

3.1 Κριτήρια επιλογής

3.1.1 Αναμενόμενη μελλοντική δραστηριότητα

Ακολουθώντας της προοπτικής ανάλυσης της δραστηριότητας, είναι απαραίτητο να αξιολογεί εάν οι υφιστάμενες υποδομές μπορούν να ικανοποιήσουν τις δικαστικές ανάγκες. Εάν αδυνατούν, τότε θα κριθεί απαραίτητο είτε να κατασκευαστούν νέες εγκαταστάσεις είτε να επεκταθούν οι ήδη υπάρχουσες.

3.1.2 Ομαδοποίηση διαφόρων εγκαταστάσεων σε μία τοποθεσία

Η ομαδοποίηση διαφόρων εγκαταστάσεων σε μία τοποθεσία έχει ως αποτέλεσμα τη βελτιωμένη πρόσβαση των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες της δικαιοσύνης. Επιτρέπει επίσης της καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των κοινών χώρων.

Η συνολική έκταση των δικαστηρίων σε μία πόλη ή μεγαλούπολη θα μειωθεί σημαντικά στην περίπτωση ενός συγκροτήματος δικαστικών κτιρίων, στο οποίο όλα τα δικαστήρια συστεγάζονται, σε σχέση με την έκτασή τους σε μία πόλη όπου στεγάζει κάθε δικαστήριο σε διαφορετικό κτίριο.

Ανάλογα με τις δικαστικές παραδόσεις που ισχύουν σε κάθε χώρα, εάν συγκεκριμένα δικαστήρια έχουν τη δική τους ιδιαίτερη ταυτότητα, τότε η τοποθέτησή τους σε διαφορετικές εγκαταστάσεις δεν αποτελεί απαραίτητα εμπόδιο στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η ομαδοποίηση διαφόρων δικαστηρίων μαζί συχνά συνεπάγεται την κατασκευή νέων κτιρίων. Ο σχεδιασμός αυτών των κτιρίων είναι ιδιαίτερα περίπλοκος καθώς είναι πιθανόν αυτά να χρησιμοποιηθούν σε ποινικές περιπτώσεις όπου οι κρατούμενοι θα πρέπει να δρομολογηθούν μέσω ασφαλών διαδρομών κατά την είσοδο και έξοδό τους.

3.1.3 Η κατάσταση του κτιρίου

Βασικό παράγοντα αποτελεί η τεχνική αξιολόγηση του κτιρίου. Όταν η δουλειά που απαιτείται ξεκινά από την ίδια την κατασκευή του κτιρίου και συγκρίνουμε το κόστος μιας ανακαίνισης με αυτό της ανέγερσης νέου κτιρίου συνήθως τείνει να εννοείται η τελευταία.

Θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί μια λεπτομερής τεχνική ανάλυση που να περιλαμβάνει κάθε πιθανότητα επαναχρησιμοποίησης του κτιρίου μαζί με μια μελέτη αρχιτεκτονικής, οικονομικής και λειτουργικής εφικτότητας.

3.1.4 Δυνατότητες Μετατροπών

Τα δικαστήρια είναι συχνά κτίρια ιστορικού ενδιαφέροντος και προστατεύονται από κανονισμούς που περιορίζουν τις όποιες εργασίες ανακαίνισεων.

Παρότι η μετατροπή παλαιών κτιρίων (με ψηλοτάβανα δωμάτια, φαρδύς διαδρόμους κλπ) μπορεί να είναι τεχνικά εφικτή, κάτι τέτοιο ίσως να οδηγούσε σε πρόσθετες δαπάνες τόσο στην κατασκευή όσο και στην χρήση τους.

3.1.5 Τοποθεσία

Τα δικαστικά κτίρια βρίσκονται συνήθως στα κέντρα των πόλεων όπου σπάνια υπάρχουν εκτάσεις διαθέσιμες ώστε να μπορούν να επεκταθούν. Επιπλέον το κόστος των οικοπέδων είναι συχνά σημαντικά υψηλότερο. (στο κέντρο των πόλεων).

Η κατασκευή νέων κτιρίων προϋποθέτει την απόκτηση ή κατοχή σχετικά μεγάλων εκτάσεων γης, οι οποίες συχνά είναι διαθέσιμες μόνο εκτός των αστικών κέντρων. όταν γίνεται η επιλογή της τοποθεσίας είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψη τις προοπτικές της αστικής ανάπτυξης για την πόλη και τις γειτονιές αυτές μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, πιθανή μετεγκατάσταση πόλων έλξης, αλλαγές στα δίκτυα μεταφοράς και στα σχέδια της αστικής ανάπτυξης.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι ακόμη η εύκολη πρόσβαση μέσω των μέσων μαζικής μεταφοράς και η εγγύτητα σε δημόσιους χώρους στάθμευσης.

3.1.6 Διατήρηση της συνεχούς λειτουργίας των δικαστηρίων

Κατά την διάρκεια της ανακαίνισης επιβάλλεται η συνέχιση της λειτουργίας των δικαστηρίων, είτε επί τόπου είτε προσωρινά σε άλλους χώρους (δείτε το κεφάλαιο 6 παρακάτω).

Αυτές οι διευθετήσεις ίσως να είναι σύνθετες και δαπανηρές στην εφαρμογή τους και πρέπει να μελετηθούν ταυτόχρονα με την εξέταση της τελικής λύσης αναφορικά με την ακίνητη περιουσία.

Εάν προτιμηθεί η λύση της νέας κατασκευής, πρέπει να αποφασιστεί εάν οι ήδη υπάρχοντες χώροι μπορούν να εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούνται κατά την διάρκεια της ανέγερσης του κτιρίου και εάν είναι δυνατόν να διαχειριστούν την ροή των υποθέσεων. Συγκεκριμένα τα δικαστήρια που βρίσκονται σε περιοχές όπου συμβαίνουν δημογραφικές εξελίξεις μπορεί να δημιουργηθούν δυσκολίες εάν το σχέδιο αργήσει να περάσει από την φάση του προγραμματισμού σε αυτή της εφαρμογής όπως συμβαίνει π.χ. για οικονομικούς λόγους.

3.1.7 Λαμβάνοντας υπόψη τους δημοσιονομικούς πόρους

Τα πλεονεκτήματα μιας ανακαίνισης είναι ότι οι εργασίες μπορούν να ολοκληρωθούν σταδιακά σε φάσεις ενώ σε μία νέα κατασκευή όλες οι εργασίες πρέπει να χρηματοδοτούνται πλήρως εξαρχής για να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Η εργασία σε φάσεις ,εκτός από την τμηματική αντιμετώπιση του κόστους, διευκολύνει το ζήτημα της εναλλακτικής στέγασης κατά την διάρκεια των εργασιών.

Αυτή η κατανομή του έργου σε φάσεις πρέπει να έχει διευκρινιστεί στις προδιαγραφές των αρχιτεκτόνων και η φάση της μελέτης πρέπει να καλύπτει όλο το έργο ώστε να διασφαλιστεί η μεταξύ των αρχικών σταδίων και του τελικού σχεδίου.

Ωστόσο, οι εργασίες δεν μπορούν να απλώνονται σε μεγάλο χρονικό διάστημα καθώς αλλαγές στους κανονισμούς ή στις ανάγκες μπορεί να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα του αρχικού σχεδίου.

Είναι συνεπώς πολύ σημαντικό, υπό το πρίσμα των αναγκών που εντοπίστηκαν στο στάδιο της αξιολόγησης και πόσο υλοποιήθηκαν στο στάδιο της εφικτότητας, να προσδιοριστεί ο προϋπολογισμός της κατασκευής, που θα καθορίσει με τη σειρά του τον ετήσιο όγκο εργασιών που μπορεί να χρηματοδοτηθεί και για πόσο καιρό θα χρειαστεί η επένδυση.

3.2 Ανάλυση των κριτηρίων και εφαρμογή της πολιτικής για την ακίνητη περιουσία

Τα κύρια σημεία αναφοράς εδώ αφορούν σε νέες κατασκευές σε τοποθεσίες βρίσκονται στο χειρότερο στάδιο και χρήζουν άμεσης επισκευής, και όπου οι περιορισμοί είναι μεγαλύτεροι, και ακόμη σε κατασκευές που χρήζουν αναδιάρθρωσης με πιθανές επεκτάσεις σε άλλες τοποθεσίες.

Τα σχέδια θα πρέπει να τεθούν σε σειρά προτεραιότητας ανάλογα με τα παρακάτω κριτήρια: διαθέσιμοι πόροι, κατάσταση των κτιρίων όπως αυτή έχει εκτιμηθεί στο στάδιο της αξιολόγησης, οι πιθανώς δυσμενείς επιπτώσεις στις συνθήκες λειτουργίας όπως εξετάστηκαν στην προοπτική ανάλυση της δραστηριότητας, και το μέγεθος του δικαστηρίου.

Σε αυτή τη φάση θα μπορούσε επίσης να συμπεριληφθούν και κάποιες επιπλέον εργασίες αναβάθμισης σε τεχνικό ή λειτουργικό επίπεδο, και να προστεθούν στο πολυετές πρόγραμμα των εργασιών. Πέρα από τον προγραμματισμό των εργασιών αποκατάστασης, είναι επίσης απαραίτητο να προσδιοριστεί ένας ετήσιος προϋπολογισμός για προληπτικά έργα τα οποία θα επεκτείνουν τη διάρκεια ζωής των τεχνικών χαρακτηριστικών του κτιρίου και θα καθυστερήσουν τις όποιες εργασίες αποκατάστασης.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες θα αποτελέσουν το πολυετές πρόγραμμα για την ακίνητη περιουσία.

Η επιλογή μεταξύ της ανέγερσης ενός νέου κτιρίου ή της ανακαίνισης μπορεί να αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης προσέγγισης μάλλον, παρά μία απόφαση που βασίζεται μόνο στα παραπάνω κριτήρια.

Το δικαστικό μέγαρο αποτελεί σημαντικό σημείο ενδιαφέροντος για το κοινό και έτσι η κατασκευή ενός νέου κτιρίου ενδεχομένως να προέρχεται από την επιθυμία των δημοσίων αρχών να συγκεντρώσουν διάφορα δημόσια κτίρια μαζί σε κάποια άλλη τοποθεσία (πόλη ή γειτονιά).

Ή, αντιθέτως, το ιστορικό υπόβαθρο ενός δικαστικού μεγάρου σε μια πόλη μπορεί να είναι σπουδαίο και επομένως η παραμονή του στον ίδιο χώρο ίσως να είναι το κυρίαρχο κριτήριο για την επιλογή.

4. Λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά του δικαστικού κλάδου

4.1 Το δικαστικό μέγαρο είναι ένα δημόσιο κτίριο

Το δικαστικό μέγαρο είναι ένα δημόσιο κτίριο με τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Όπως κάθε δημόσιο κτίριο υπάγεται σε ορισμένους κανονισμούς (πυρασφάλεια, είδος των υλικών που χρησιμοποιούνται, κτλ) οι οποίοι δεν καλύπτονται σε αυτό το έγγραφο, και εμπίπτουν στο πεδίο της αρχιτεκτονικής.

4.2 Δικαστικός συμβολισμός

Το δικαστικό μέγαρο είναι ένα κτίριο με μόνο σκοπό την απόδοση δικαιοσύνης. Ακολουθώντας το πρότυπο των αρχαιοελληνικών ναών που επικρατούσε το 19^ο αιώνα, τα δικαστικά μέγαρα είναι εν γένει κατασκευασμένα σε υπερυψωμένη τοποθεσία - μια ξεχωριστή, περικλεισμένη, ιερή και απαραβίαστη θέση. Αυτός ο τύπος κτιρίου αναδείχθηκε τόσο στην Ευρώπη όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες, και αυτό το κτίριο είναι η νοητή εικόνα που έχει ο κόσμος στο μυαλό του για το δικαστήριο.

Κάποιες μελέτες έχουν επισημάνει τα κοινά χαρακτηριστικά αυτού του δικαστικού συμβολισμού και τις διάφορες αντιλήψεις της δικαιοσύνης που αυτός συνεπάγεται.

Η κλασική εικόνα ενός δικαστικού μεγάρου με μεγάλες σκάλες, πελώριες, σκοτεινές αίθουσες αναμονής και επιβλητικά αγάλματα μπορεί να δημιουργεί ένα κλίμα εκφοβισμού για το κοινό.

Ο συμβολισμός των δικαστηρίων έχει αλλάξει, και αυτό αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο έχει εξελιχθεί η ίδια η έννοια της δικαιοσύνης. Ο στόχος δεν είναι πλέον να καταβληθεί το κοινό από τους τεράστιους, σκοτεινούς χώρους. Αντιθέτως, στις μέρες μας κυριαρχεί η τάση για φωτεινούς χώρους, εύκολη πρόσβαση και συμβολισμό λιγότερο μεγαλοπρεπή και περισσότερο φιλόξενο για το κοινό.

Παρόλα αυτά, πρέπει να υπάρχει κάποιος δικαστικός συμβολισμός, έτσι ώστε το κτίριο να είναι εύκολα αναγνωρίσιμο ως χώρος δικαιοσύνης και ως δημόσιος χώρος. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αρχιτεκτονική της πρόσοψης της εισόδου.

Εντός του δικαστηρίου η ανάγκη για συμβολισμό είναι μεγαλύτερη στις υποθέσεις ποινικού δικαίου παρά σε αυτές του αστικού δικαίου.

Ωστόσο, εάν από αρχιτεκτονικής άποψης αποφασιστεί ότι το κτίριο πρέπει να είναι εύκολα αναγνωρίσιμο εξωτερικά ως χώρος δικαιοσύνης, αυτή η αναγνωρισιμότητα θα είναι εις βάρος άλλων πιθανών χρήσεων του κτιρίου μεταγενέστερα. Εάν αποφασιστεί, ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων, η μετεγκατάσταση των δικαστικών υπηρεσιών, η αναδιαμόρφωση του ήδη υπάρχοντος χώρου μπορεί να αποφέρει σημαντικούς χρηματικούς πόρους για την χρηματοδότηση των νέων εγκαταστάσεων, αλλά εάν πρόκειται για έναν χώρο καθαρά δικαστικό, οι εργασίες μετατροπής θα είναι υπερβολικά περίπλοκες.

Δύο παραδείγματα προσόψεων δικαστηρίων: Το Δικαστικό Μέγαρο του Στρασβούργου (Palais de Justice) στην αριστερή εικόνα, χαρακτηριστικό παράδειγμα κλασικής πρόσοψης, και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη δεξιά εικόνα, χαρακτηριστικό παράδειγμα σύγχρονης πρόσοψης.

4.3 Συγκεντρώνοντας έγγραφες αναφορές ειδικά για τους αρχιτέκτονες

Οι συγκεκριμένοι κανόνες που προτείνονται από τη CEPEJ για νέα κτίρια και για εργασίες ανακαίνισης δίνονται παρακάτω (βλέπε κεφ.5 και 6). Όποιος κι αν είναι όμως ο τύπος της κατασκευής, είναι σημαντικό να είναι οι αρχιτέκτονες ενημερωμένοι για τον τρόπο λειτουργίας των δικαστηρίων έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμόσουν τα κτίρια στις λειτουργικές και τεχνικές ανάγκες που έχει ένα δικαστήριο. Παρομοίως, τα άτομα που κάνουν χρήση των δικαστικών υπηρεσιών θα έπρεπε κι αυτά να συμμετάσχουν στο έργο.

Ο τρόπος λειτουργίας των δικαστηρίων μοιάζει περίπλοκος για κάποιον έξω από τον κόσμο των δικαστηρίων. Οι αρχιτέκτονες πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένοι για όλες τις δικαστικές διαδικασίες καθώς και για το ρόλο των ενδιαφερόμενων μερών.

Αυτά τα παρεχόμενα έγγραφα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές πτυχές των διαδικασιών. Η θέση που καταλαμβάνουν οι εισαγγελείς ή οι εκπρόσωποι των διωκτικών αρχών στην αίθουσα του δικαστηρίου διαφέρει από χώρα σε χώρα στην Ευρώπη.

Το πρώτο στάδιο στη συγκέντρωση αυτών των εγγραφών αναφορών θα μπορούσε να είναι η ανάλυση της λειτουργικής ποιότητας ενός δείγματος από τα υπάρχοντα κτίρια, και πιο συγκεκριμένα από αρχιτεκτονικής, λειτουργικής άποψης όπως και από άποψη ασφαλείας και συντήρησης.

Αυτό σημαίνει ότι η ομάδα που διαχειρίζεται το έργο πρέπει να έχει ένα λειτουργικό και τεχνικό πλαίσιο αναφοράς, ώστε να μπορεί να εναρμονίσει την κατασκευή ή ανακαίνιση των δικαστικών κτιρίων τόσο από πλευράς εσωτερικής οργάνωσης όσο και από την πλευράς εκτέλεσης.

Αυτό το έγγραφο θα χρησιμεύσει ως βάση για το σχεδιασμό χρονοδιαγραμμάτων για διαβουλεύσεις με τους εργολάβους στους οποίους θα ανατεθεί το έργο.

Θα χρησιμεύσει επίσης ως βάση για διαβουλεύσεις και το διάλογο με το κοινό που κάνει χρήση των δικαστικών υπηρεσιών ώστε να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες τους και να ενταχθούν σε ένα κοινό πλαίσιο.

Είναι σημαντικό το τελικό πρόγραμμα που θα δοθεί στον αρχιτέκτονα να περιέχει μία ιεράρχηση των στόχων που έχουν τεθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεδομένου ότι η εκτέλεση ενός έργου απαιτεί τη λήψη ορισμένων αποφάσεων όταν υπάρχει ασυμβατότητα μεταξύ πολλών στόχων. Για παράδειγμα, να λάβει υπόψη (ο αρχιτέκτονας) τη φύση της τοποθεσίας ή τον περιβάλλοντα χώρο. Σε τέτοιες περιπτώσεις αυτές οι αποφάσεις δεν πρέπει να βασίζονται στην προσωπική ερμηνεία του/της αρχιτέκτονα, αλλά θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τη σειρά των προτεραιοτήτων που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή.

4.4 Συμμετοχή των χρηστών στο έργο

Όπως με κάθε αρχιτεκτονικό έργο, οι χρήστες πρέπει να συμμετέχουν στην υλοποίησή του. Στον δικαστικό τομέα, εκτός από τις απόψεις που εκφράζονται από τους δικαστές, υπαλλήλους της ασφάλειας και τους δημόσιους υπαλλήλους οι οποίοι θα χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις, πρέπει επίσης να επιζητηθούν οι παρατηρήσεις των δικηγόρων και των συνηγόρων.

Κατά τη φάση προγραμματισμού, είναι σημαντικό να παρατηρηθεί επί τόπου πώς οργανώνονται οι δραστηριότητες, και θα πρέπει να διεξαχθούν συνεντεύξεις με με ένα δείγμα των χρηστών του κτιρίου, το προσωπικό του δικαστηρίου και τους υπαλλήλους του νόμου.

Η συγκρότηση μιας συντονιστικής επιτροπής και πιθανών θεματικών ομάδων εργασίας θα συμβάλλει στον ακριβή καθορισμό των αναγκών και θα διασφαλιστεί ότι το έργο είναι σύμφωνο με τις ανάγκες αυτές.

Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να ληφθούν οι γνωμοδοτήσεις της επιτροπής για την υγεία και την ασφάλεια καθώς και του γιατρού εργασίας.

Παράλληλα, δύναται επίσης να συσταθεί ένα επικοινωνιακό σχέδιο για να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο του έργου, ρυθμίσεις που θα βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας και την υποδοχή από το κοινό, καθώς και κάθε αναστάτωση κατά τη διάρκεια της κατασκευής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε με μαζικά διαφημιστικά φυλλάδια που θα αποσταλούν μέσω ταχυδρομείου στο κοινό (mailshots), μέσω μιας ιστοσελίδας ειδικά αφιερωμένης στο θέμα αυτό, ή με τακτικά ενημερωτικά δελτία.

5. Κατασκευή των νέων εγκαταστάσεων

5.1 Προσβασιμότητα στο Δικαστικό Μέγαρο

5.1.1 Απλοποιημένη πρόσβαση, ανεξάρτητα από τον τρόπο μεταφοράς

Η επιλογή της τοποθεσίας συχνά εξαρτάται από τις διαθέσιμες εκτάσεις ή από τα σχέδια δημόσιας ανάπτυξης. Ωστόσο, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των πολιτών στις δημόσιες υπηρεσίες της δικαιοσύνης, είναι απαραίτητο το δικαστήριο να έχει καλές συγκοινωνιακές συνδέσεις. Είναι επίσης απαραίτητο να υπάρχει κοντά στο δικαστήριο κάποιος δημόσιος χώρος στάθμευσης και, όπου είναι δυνατόν, κάποιος χώρος αποβίβασης.

Η πρόσβαση των πεζών πρέπει να είναι ανεμπόδιση και σαφώς σεσημασμένη.

5.1.2 Πρόσβαση για άτομα με μειωμένη κινητικότητα

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε αυτά τα άτομα. Οι υπερυψωμένες εισοδοί αντιπροσωπεύουν την πρώτη δυσκολία που αντιμετωπίζουν, ακόμη και αν υπάρχουν ράμπες.

5.1.3 Πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στο δικαστικό μέγαρο

Πρέπει να παρέχονται στο κοινό πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στο δικαστικό μέγαρο. Θα ήταν χρήσιμο το δικαστήριο ιστοσελίδα να παρέχει πληροφορίες για τους πολίτες σχετικά με την τοποθεσία του δικαστηρίου, τις συγκοινωνιακές συνδέσεις, τις ώρες λειτουργίας, τη διάταξη των αιθουσών των δικαστηρίων, τις ώρες των ακροάσεων, κ.λπ.

Το δικαστήριο θα πρέπει επίσης να είναι σαφώς αναγνωρίσιμο από έξω, από τους κοινόχρηστους χώρους, είτε από τον αρχιτεκτονικό συμβολισμό του ή από ένα σημάδι που θα τοποθετηθεί κοντά στην είσοδο -όπως έναν ιστό με σημαίες ή άλλα εξωτερικά

χαρακτηριστικά- ή ακόμη από μία πινακίδα μεγάλου μεγέθους στην πρόσοψη. Ένας πίνακας πληροφοριών στην είσοδο πρέπει να αναφέρει τις ώρες λειτουργίας για το κοινό και θα πρέπει επίσης να υπάρχει κοντά στο κτίριο ένα γραμματοκιβώτιο (για έγγραφα τα οποία διαφορετικά θα στέλνονταν με απλό ταχυδρομείο), έτσι ώστε να κατατίθενται όταν το κτίριο είναι κλειστό.

Θα πρέπει επιπρόσθετα, έπειτα από διαβουλεύσεις με τις τοπικές τεχνικές υπηρεσίες, να μελετηθεί και να τοποθετηθεί η κατάλληλη σήμανση η οποία θα κατευθύνει τους ανθρώπους προς το κτίριο από τις κύριες οδούς κυκλοφορίας.

5.2 Υποδοχή από τους πολίτες

5.2.1 Μια αρχιτεκτονική που έχει σχεδιαστεί έχοντας τους πολίτες κατά νου

Όταν οι πολίτες περνούν την είσοδο ενός δικαστικού κτιρίου, συχνά αισθάνονται ότι έχουν μεταβεί σε έναν άγνωστο κόσμο. Για να ξεπεραστεί αυτή η ανησυχία που αισθάνεται μεγάλο μέρος του κοινού, οι εγκαταστάσεις θα πρέπει να καθησυχάζουν τους πολίτες και ο χώρος υποδοχής να είναι φιλόξενος.

Η επιβλητική φύση των συμβατικών δικαστηρίων μεταφέρει στους πολίτες την ισχύ του νόμου και του δικαστικού συστήματος και μπορεί να έχει εκφοβιστικά αποτελέσματα. Η σύγχρονη αρχιτεκτονική τείνει να δημιουργεί ένα νέο τύπο περιβάλλοντος χρησιμοποιώντας φυσικό φως και ποικιλία υλικών. Τέτοια κτίρια βοηθούν τους πολίτες που εισέρχονται στα δικαστήρια να αισθανθούν πιο άνετα.

5.2.2 Χώροι υποδοχής

Αμέσως μετά την είσοδο στο δικαστήριο, το κοινό θα πρέπει να βρεθεί σε ένα χώρο υποδοχής που παρέχονται τρία είδη πληροφοριών: πού ακριβώς πρέπει να πάνε, πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο των διαδικασιών καθώς και νομικές πληροφορίες.

-Στον χώρο υποδοχής που κατευθύνει το κοινό προς τα πού πρέπει να πάνε θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα τόσο για τα άτομα με αναπηρία όσο και για αυτά χωρίς ` για παράδειγμα, με θυρίδες υποδοχής σε δύο επίπεδα και επαγωγικά πηνία ήχου για άτομα με προβλήματα ακοής. Αυτή η περιοχή προσανατολισμού θα μπορούσε να βελτιωθεί με την προβολή πληροφοριών σε οθόνες, που θα δείχνουν την κατανομή των ακροάσεων, τις ώρες ή τα ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, οι πινακίδες κατεύθυνσης μπορούν να συμπληρωθούν με σήμανση δαπέδου (με γραμμές που δείχνουν ποια κατεύθυνση να ακολουθήσει κανείς) ή πιο λεπτομερή σήμανση με πινακίδες ειδικά σε κτίρια που περιλαμβάνουν πολλά διαφορετικά δικαστήρια.

Είναι απαραίτητο το προσωπικό υποδοχής να είναι φυσικά παρών, ώστε να απαντούν σε τυχόν ερωτήσεις από τους ανθρώπους που κάνουν χρήση των δικαστικών υπηρεσιών (οι οποίοι συχνά νιώθουν εκφοβισμένοι από την εμπειρία) και με αυτόν τον τρόπο να ασκήσουν μία κατευναστική επιρροή.

-Θα πρέπει να υπάρχει ένας δεύτερος χώρος υποδοχής που να παρέχει διακριτικότητα, ώστε να παρέχονται εκεί πληροφορίες για την πρόοδο των διαδικασιών καθώς και

πληροφορίες νομικού περιεχομένου. Αυτή η περιοχή πρέπει να καταλαμβάνεται από ειδικό προσωπικό ή να οργανώνεται εκ περιτροπής από τα διάφορα τμήματα, δικηγόρους ή εξωτερικές οργανώσεις σε ειδικά σχεδιασμένους χώρους, ικανούς να φιλοξενήσουν ένα ή περισσότερα άτομα.

-Σε κάθε δικαστικό μέγαρο είναι απαραίτητο να διευκρινίζονται οι εργασίες που πρέπει να πραγματοποιούνται από τις υπηρεσίες υποδοχής και να ορίζεται το προσωπικό αρμόδιο για τις εργασίες αυτές. Είναι απαραίτητο το προσωπικό υποδοχής να είναι φυσικά παρών, ώστε να απαντούν σε τυχόν ερωτήσεις από τους ανθρώπους που κάνουν χρήση των δικαστικών υπηρεσιών (οι οποίοι συχνά νιώθουν εκφοβισμένοι από την εμπειρία) και με αυτόν τον τρόπο να ασκήσουν μία κατευναστική επιρροή.

Οι πληροφορίες που θα παρέχονται πρέπει να συμβαδίζουν με αυτές που θα δίνονται μέσω ιστοσελίδας ή μέσω τηλεφωνικής εξυπηρέτησης.

5.2.3 Σήμανση με πινακίδες και προβολή πρακτικών πληροφοριών

Η σήμανση με πινακίδες κατέχει θέση ιδιαίτερης σημασίας σε ένα δικαστικό κτίριο, και ιδιαίτερα καθώς οι πολίτες αισθάνονται συχνά έξω από τα νερά τους προσπαθώντας να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες, οπότε δυσκολεύονται ακόμα περισσότερο ψάχνοντας να βρουν το δρόμο τους τριγύρω.

Πρακτικές πληροφορίες σχετικά με τον προγραμματισμό των ακροάσεων θα πρέπει να αναγράφονται σε πίνακες και να προβάλλονται σε οθόνες.

Στα πιο μεγάλα δικαστήρια, το προσωπικό υποδοχής θα πρέπει να μοιράζει στο κοινό ένα φυλλάδιο που να δείχνει το σχέδιο των διαφόρων τμημάτων. Επιπλέον, θα ήταν χρήσιμο για το κοινό εάν μέλη του προσωπικού της υποδοχής και καθοδήγησης είναι διαθέσιμα και σε άλλους χώρους, πέρα από το χώρο της υποδοχής.

5.3 Οι λειτουργικές παράμετροι του κτιρίου

5.3.1 Διαμόρφωση σε ζώνες

Ο χώρος θα πρέπει να διαμορφωθεί σε 3 ζώνες: η πρώτη θα είναι για την υποδοχή του κοινού, η δεύτερη θα προορίζεται μόνο για το δικαστικό προσωπικό και η τρίτη θα είναι μια ζώνη ασφαλείας. Τα μέτρα ασφαλείας και η κίνηση μέσα στο κτίριο θα είναι συγκεκριμένη και θα υπάγεται στις ζώνες αυτές.

5.3.2 Οι περιοχές που προορίζονται για το δικαστικό προσωπικό

Η λειτουργία του δικαστηρίου εξαρτάται από το εξειδικευμένο προσωπικό που εργάζεται εκεί σε μόνιμη βάση. Η παράμετρος αυτή συχνά υποτιμάται στο αρχιτεκτονικό σχέδιο, το οποίο επικεντρώνεται κυρίως στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του κτιρίου και ειδικότερα στην πρόσοψη της εισόδου, στους χώρους αναμονής και τις δικαστικές αίθουσες. Η προετοιμασία ενός συγκεκριμένου εγγράφου για τους αρχιτέκτονες (βλέπε παράγραφο 4.3 ανωτέρω) θα είναι ιδιαίτερα επωφελής για τον σχεδιασμό αυτού του τομέα.

Οι διαβουλεύσεις μεταξύ των αρχιτεκτόνων και των χρηστών του κτιρίου είναι ακόμα πιο σημαντικές για τον καθορισμό του μεγέθους των γραφείων, για το πού θα βρίσκονται ανάλογα με τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθηθούν, και για την πρόβλεψη αποθηκευτικών χώρων και χώρων σύσκεψης.

Οι χώροι αυτοί πρέπει να πληρούν τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται σε κάθε κτίριο γραφείων: εξαρτήματα, εργονομία, φως.

Πρώτα απ' όλα, θα περιλαμβάνουν τους χώρους εργασίας του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επίπλων γραφείου και τους αποθηκευτικούς χώρους για τα αρχεία ανοιχτών υποθέσεων των εν λόγω υπαλλήλων, μια περιοχή για την υποδοχή των επισκεπτών εφόσον απαιτείται, και, εάν είναι απαραίτητο, τον τεχνικό εξοπλισμό (για παράδειγμα, για την εγγραφή ακροάσεων).

Μπορεί να υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις για το σχεδιασμό αυτών των χώρων εργασίας, ανάλογα με τη συγκεκριμένες, αναμενόμενες μεθόδους εργασίας:

- Μία εργασία η οποία απαιτεί την προσήλωση σε ένα αρχείο και εκτελείται κυρίως από ένα δικαστή θα γίνει σαφώς ευκολότερη εάν ο χώρος είναι διαρρυθμισμένος σε επιμέρους γραφεία, τα οποία διαθέτουν καλή ηχομόνωση.

- Η ομαδική εργασία θα μπορούσε να γίνει ευκολότερη εάν υπάρχουν χώροι με πολλαπλούς σταθμούς εργασίας, οι οποίοι ίσως να ακολουθήσουν την προσέγγιση της ενιαίας διαρρύθμισης.

- Είναι επίσης δυνατόν να συνδυαστούν τα παραπάνω, με επιμέρους γραφεία σε ένα χώρο και πολλαπλούς σταθμούς εργασίας που ευνοούν την ομαδική συνεργασία σε έναν άλλο χώρο. Σε αυτή την περίπτωση, για τη βελτιστοποίηση της συνολικής επιφάνειας που διατίθεται σε σταθμούς εργασίας, θα μπορούσε να εξεταστεί η χρήση της μεθόδου 'hot desking', όπου ένας σταθμός εργασίας μπορεί να χρησιμοποιείται από κοινού από πολλά μέλη του προσωπικού. Πρέπει επίσης να υπάρξει πρόβλεψη για ικανοποιητικό αριθμό αιθουσών σύσκεψης.

Καθεμία από αυτές τις προσεγγίσεις προϋποθέτει συγκεκριμένες τεχνικές και εργονομικές απαιτήσεις ώστε να διασφαλιστεί ένα ικανοποιητικό εργασιακό περιβάλλον.

Θα ήταν επίσης συνετό να καθοριστεί μια τυπική αναλογία χώρου για κάθε θέση εργασίας στις τεχνικές αναφορές, έτσι ώστε να διατηρηθεί η συνολική επιφάνεια υπό έλεγχο κατά την οριστικοποίηση του προγράμματος.

Στον υπολογισμό του συνολικού αριθμού του προσωπικού πρέπει να συμπεριληφθούν και οι αναμενόμενες αλλαγές στο δικαστικό χάρτη, καθώς και η παροχή σταθμών εργασίας για εκπαιδευόμενους και μη-μόνιμο προσωπικό (όπως είναι διάφορες ενώσεις ή εξωτερικές υπηρεσίες). Το ποσοστό που πρέπει να διατεθεί για την δημιουργία γραφείων για προσωρινή χρήση πρέπει να είναι περίπου το 15% της επιφάνειας που διατίθεται για μόνιμους σταθμούς εργασίας.

5.3.3 Λαμβάνοντας υπόψη τους χώρους παροχής υπηρεσιών

Όπως κάθε δημόσιο κτίριο, έτσι και τα δικαστήρια έχουν τεχνικές εγκαταστάσεις που συμφωνούν με τα πρότυπα που ισχύουν σε κάθε κράτος. Αυτό που διαφέρει σχετικά με τα δικαστικά κτίρια είναι ότι χρειάζονται εγκαταστάσεις για την αποθήκευση αρχείων και αποδεικτικών στοιχείων. Σε πολλά κράτη υπάρχουν διαδικαστικοί κανόνες που απαιτούν την αποθήκευση αρχείων ή αποδεικτικών στοιχείων για αρκετά χρόνια, και συχνά οι εγκαταστάσεις που σχεδιάζονται γι' αυτό τον σκοπό αποδεικνύονται ανεπαρκείς.

Οι υλικοτεχνικές πτυχές πρέπει να μελετηθούν προσεκτικά ώστε να διασφαλίζεται η εύκολη πρόσβαση για τα οχήματα παράδοσης, η εκφόρτωση και η μετέπειτα μεταφορά με καρτσάκι σε αποθηκευτικούς χώρους.

Πρέπει επίσης να υπάρξει πρόβλεψη για ορισμένες υπηρεσίες για το κοινό και το προσωπικό, όπως για παράδειγμα βρεφονηπιακοί σταθμοί, εστιατόριο και χώροι για διάλειμμα και καφέ, βρύσες, τερματικά Wi-Fi για ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο και βιβλιοθήκες.

5.3.4 Περιοχές ειδικά για δικηγόρους

Λαμβάνοντας υπόψη τον θεμελιώδη ρόλο του δικηγόρου στις διάφορες διαδικασίες, υπάρχει άμεση ανάγκη για ειδικούς χώρους στα δικαστήρια με εμπιστευτικό χαρακτήρα, όπου να μπορούν να συναντούν τους πελάτες τους.

5.4 Ασφάλεια στο κτίριο

5.4.1 Διαφορετικά επίπεδα ασφάλειας ανάλογα με τον τύπο της υπόθεσης

Η αύξηση του αριθμού των φυσικών και λεκτικών επιθέσεων τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει στην ανάγκη να ενισχυθεί η ασφάλεια στα δικαστήρια. Είναι απαραίτητο να οριστεί, για κάθε δικαστήριο, ανάλογα με τον τύπο των υποθέσεων που διαχειρίζεται, το κατάλληλο επίπεδο ασφάλειας, ή να διαφοροποιηθούν στο ίδιο κτίριο τα επίπεδα της περιορισμένης πρόσβασης, με ορισμένες περιοχές να έχουν αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας. Για παράδειγμα, τα δικαστήρια που ασχολούνται με το οργανωμένο έγκλημα πρέπει να λαμβάνουν αυξημένα μέτρα ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων τμημάτων του κτιρίου όπως το χώρο στάθμευσης που προορίζεται για το προσωπικό του δικαστηρίου.

Ιδιαίτερα ευάλωτες είναι οι θέσεις που ασχολούνται αποκλειστικά με την υποδοχή του κοινού. Για αυτές τις θέσεις, θα ήταν χρήσιμο να υπάρχει φυσικός διαχωρισμός μεταξύ προσωπικού και κοινού. Ωστόσο, η εγκατάσταση τεχνικού εξοπλισμού (όπως οθόνες ασφαλείας, για παράδειγμα) δεν πρέπει να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα της υποδοχής του κοινού, προκαλώντας δυσκολίες στην επικοινωνία. Μπορούν να εγκατασταθούν συστήματα, όπως συρόμενα παράθυρα, καθιστώντας έτσι δυνατή την προσαρμογή του επιπέδου διαχωρισμού σύμφωνα με τις ανάγκες του προσωπικού και την κατάσταση εκείνη τη δεδομένη στιγμή. Αξίζει επίσης να εξεταστεί η χρήση ενός απλού μέσου από όπου να είναι δυνατή η διέλευση εγγράφων.

Εξαιρετικά ευάλωτες περιοχές είναι επίσης τα γραφεία που χρησιμοποιούνται για μεμονωμένες συναντήσεις με το κοινό ή τη λήψη καταθέσεων· αυτές οι εγκαταστάσεις

πρέπει να σχεδιάζονται με δύο σημεία πρόσβασης, ένα για το κοινό και ένα στην απέναντι πλευρά του δωματίου για το προσωπικό, μέσω του οποίου το τελευταίο μπορεί να εξέλθει εάν υπάρχει οποιαδήποτε απειλή.

Θα πρέπει να προβλεφθούν ειδικά εξοπλισμένα δωμάτια με ενισχυμένη ασφάλεια και διαφορετικά σημεία εξόδου. Θα πρέπει να προορίζονται για ορισμένες περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων κάποιων αστικών υποθέσεων, στις οποίες μπορεί να υπάρχουν ανησυχίες όσον αφορά την εμφάνιση βίαιων συμπεριφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών ή προς το δικαστικό προσωπικό.

Ένα σύστημα συναγερμού, συνδεδεμένο με την υποδοχή ή το γραφείο ασφάλειας θα εξασφαλίσει την παρέμβαση εξωτερικής βοήθειας.

5.4.2 Μέτρα ασφαλείας ειδικά για κάθε ζώνη

Με τον καθορισμό των τριών ζωνών (για το κοινό, περιορισμένης πρόσβασης και ασφαλής ζώνη) είναι δυνατόν να καθοριστούν διαφορετικά μέτρα ασφαλείας για την πρόσβαση σε κάθε ζώνη.

Η πρόσβαση στον κοινόχρηστο χώρο μπορεί να είναι άνευ περιορισμών το κοινό να πρέπει να περνάει μέσα από μια πύλη ασφαλείας.

Για την περιοχή που η πρόσβαση περιορίζεται στο προσωπικό των δικαστηρίων, ένα σύστημα διαχωρισμού μέσω της παρουσίασης επαγγελματικής ταυτότητας ή ένα σύστημα χρήσης διακριτικών σημάτων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο της πρόσβασης.

Η ασφαλής ζώνη περιλαμβάνει την περιοχή όπου κρατούνται τα άτομα που εισήλθαν με (αστυνομική) συνοδεία. Ανάλογα με το μέγεθος του δικαστηρίου, μία ή περισσότερες περιοχές μπορούν να είναι ασφαλισμένες με αυτόν τον τρόπο. Οι ζώνες αυτές θα υπόκεινται σε αυξημένη ασφάλεια με περιορισμένη πρόσβαση μέσω μιας ξεχωριστής εισόδου.

5.5 Κίνηση μέσα στο κτίριο του δικαστηρίου

5.5.1 Σαφώς καθορισμένες ζώνες

Έχοντας τρεις διακριτές ζώνες καθίσταται δυνατός ο περιορισμός της κίνησης εντός του κτιρίου. Είναι απαραίτητο να αναλυθούν οι υπηρεσίες που θα παρέχονται στους πολίτες στην ζώνη του κοινού: δημόσιες ακροάσεις, ακροάσεις συνεδριάσεων, συναντήσεις συμφιλίωσης, περιοχή καθορισμένων για την καταχώρηση των διαδικασιών. Η βασική αρχή είναι να περιοριστεί η πρόσβαση του κοινού στην απαγορευμένη ζώνη εντός του δικαστηρίου και να υπάρχουν κτιριακές εγκαταστάσεις στη ζώνη για το κοινό όπου οι δικαστές και οι δικαστικοί υπάλληλοι να μπορούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο κοινό. Ο δικαστής θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν σε συνθήκες ηρεμίας, χωρίς οι άνθρωποι που κάνουν χρήση των υπηρεσιών της δικαιοσύνης να έχουν απεριόριστη πρόσβαση στο γραφείο του.

5.5.2 Διαφοροποιημένες διαδρομές

Στο μέτρο του δυνατού, θα πρέπει να υπάρχουν διαφορετικές διαδρομές για το κοινό, το προσωπικό και τους κρατουμένους.

Για λόγους ασφαλείας, είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρχει μια ειδική, ξεχωριστή διαδρομή για τους κρατουμένους. Ανάλογα με το μέγεθος του δικαστηρίου, ξεχωριστές εισοδοί μπορεί να προβλέπονται για το προσωπικό.

Εντός του δικαστικού μεγάρου, το προσωπικό των δικαστηρίων θα πρέπει να έχει τη δική του ξεχωριστή διαδρομή από την οποία θα μπορεί να έχει πρόσβαση στις δικαστικές αίθουσες, και εάν κρίνεται απαραίτητο, σύμφωνα με τις διαφορετικές εθνικές παραδόσεις, μπορούν να προβλέπονται διαφορετικές εισοδοί για τους δικαστές και τους εισαγγελείς, προκειμένου να επισημαίνεται η σαφής διαφορά μεταξύ των δύο αυτών επαγγελματιών.

Είναι επίσης σημαντικό να υπάρχουν διαδρομές για τους ενόρκους και τους ευάλωτους μάρτυρες, η οποίες μπορεί να είναι είτε ειδικά σχεδιασμένες για αυτούς ή να χρησιμοποιείται από κοινού με το προσωπικό των δικαστηρίων.

5.5.3 Κυκλοφορία των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο παράγοντας αυτός, όχι μόνο κατά το σχεδιασμό των διαδρομών για το κοινό, αλλά και για τις διαδρομές για τους κρατουμένους και τους επαγγελματίες της δικαιοσύνης.

5.6 Δικαστικές αίθουσες

5.6.1 Αριθμός και μέγεθος των δικαστικών αιθουσών

Ο αριθμός των αιθουσών των δικαστηρίων θα πρέπει να αποφασίζεται ανάλογα με ένα προσωρινό χρονοδιάγραμμα των ακροάσεων, με βάση τον όγκο των υποθέσεων που εξετάζονται από τα εν λόγω δικαστήρια. Εάν τα διάφορα δικαστήρια μοιράζονται τις δικαστικές αίθουσες είναι δυνατόν να μειωθεί ο χώρος που προορίζεται για το σκοπό αυτό. Κατά την εκτίμηση των αναγκών, είναι απαραίτητο να συμπεριληφθεί πρόσθετη χωρητικότητα για την κάλυψη κάθε αύξησης της δικαστικής δραστηριότητας (για παράδειγμα της τάξης του 30%).

Το μέγεθος των αιθουσών των δικαστηρίων θα πρέπει να προσαρμόζεται στον τύπο των υποθέσεων που εξετάζονται. Ίσως δεν είναι αναγκαίο να προβλεφθεί μια ειδική αίθουσα για τις περιπτώσεις όπου θα παρίστανται ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων, αλλά μάλλον ένα δωμάτιο με ένα κινητό διαχωριστικό τοίχωμα μεταξύ αυτού και του προθαλάμου, έτσι ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτός ο χώρος όταν απαιτείται μεγαλύτερη χωρητικότητα.

5.6.2 Οι διαφορετικοί τύποι των δικαστικών αιθουσών

Στην Ευρώπη υπάρχουν διαφορετικές διατάξεις για τις αίθουσες των δικαστηρίων και επαφίεται σε κάθε κράτος να ορίσει τους κανόνες για αυτές (περιοχή για τη δίωξη, τους μάρτυρες, υπερυψωμένες περιοχές κ.λπ.).

Σε γενικές γραμμές, θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

Στις ποινικές υποθέσεις, θα πρέπει να υπάρχει μία ξεχωριστή είσοδος για τους κρατούμενους με ένα ασφαλές μέρος παραμονής για αυτούς και την συνοδεία τους. Ο χώρος αυτός θα πρέπει να έχει επαρκές επίπεδο ασφάλειας, έτσι ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε φυσική επαφή μεταξύ του κατηγορουμένου και των άλλων ατόμων στην αίθουσα του δικαστηρίου και η δυνατότητα να εκτοξευθεί κάτι εναντίον των εναγόμενων, ενώ εξακολουθεί να επιτρέπεται η επικοινωνία μεταξύ των κατηγορουμένων και συνηγόρων τους, είτε αυτού βρίσκονται καθισμένοι ή στέκονται.

Στις αστικές υποθέσεις, χρησιμοποιούνται οι συμβατικές δικαστικές αίθουσες, δηλαδή δωμάτια στα οποία οι διάδικοι βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο με τους δικαστές και τους δικηγόρους, καθισμένοι γύρω από το ίδιο τραπέζι. Συχνά ο αριθμός αυτών των δωματίων δεν είναι επαρκής.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο σχεδιασμό δωματίων συμβιβασμού ή διαμεσολάβησης, λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των διακανονισμών αυτού του τύπου.

5.6.3 Εξοπλισμός των δικαστικών αιθουσών

Η ποιότητα της ακουστικής έχει ιδιαίτερη σημασία ώστε να μπορέσει το κοινό να παρακολουθήσει την συνεδρίαση. Η υπερβολική αντήχηση πρέπει να αποφευχθεί και στις μεγάλες δικαστικές αίθουσες πρέπει να τοποθετηθεί αποτελεσματικό σύστημα ηχομόνωσης.

Οι δικαστικές αίθουσες πρέπει να διαθέτουν εγκαταστάσεις για την προβολή ταινιών ή μέσων πληροφορικής. Ορισμένες δικαστικές αίθουσες θα πρέπει να είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα τηλεδιάσκεψης.

Σε ορισμένες χώρες αναδύεται ένας τύπος 'προσωπικής' δικαιοσύνης στη διαχείριση κάποιων υποθέσεων, όπως για παράδειγμα σε οικογενειακές διαφορές. Η επεξεργασία αυτών των υποθέσεων προϋποθέτει ότι οι διάδικοι συναντιούνται σε ένα μέρος που επιτρέπει να διατηρηθεί ο οικείος χαρακτήρας του θέματος που εξετάζεται. Γι' αυτόν τον τύπο 'προσωπικής' δικαιοσύνης πρέπει να δημιουργηθούν γραφεία, μικρές αίθουσες ακρόασεων ή συσκέψεων, χώροι που είναι επιτακτικό να διαφέρουν από τα γραφεία των δικαστών.

5.6.4 Σχεδιασμός χώρων αναμονής

Πρέπει να υπάρχουν αίθουσες αναμονής επαρκούς μεγέθους που αντιστοιχούν στον αριθμό των δικαστικών αιθουσών που έχουν προγραμματιστεί. Ο κύριος χώρος μέσα από τον οποίο περνάει ο κόσμος (ο προθάλαμος) θα μπορούσε να σχεδιαστεί έτσι ώστε να υπάρχουν χωριστοί τομείς για κάθε διαφορετικό τύπο ακρόασης: δημόσια ακρόαση, οικογενειακές υποθέσεις, εξειδικευμένες ακρόασεις.

Για δικαστικές αίθουσες που φιλοξενούν ακροάσεις για οικογενειακές υποθέσεις και για θέματα που διαχειρίζονται τα επιμελητήρια, θα ήταν προτιμότερο να υπάρχει και ξεχωριστούς χώρους αναμονής. Για τις εγκληματικές ακροάσεις, θα πρέπει να υπάρχει ένας ξεχωριστό χώρος αναμονής για τους μάρτυρες. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα θύματα αξιόποινων πράξεων και, όπου απαιτείται, να υπάρχουν χωριστές αίθουσες αναμονής για αυτούς.

5.6.5 Άλλες χρήσιμες εγκαταστάσεις

Θα ήταν χρήσιμο να υπάρχουν ασφαλείς χώροι για συζητήσεις μεταξύ των εναγόμενων και των συνηγόρων τους κοντά στις δικαστικές αίθουσες. Μια αίθουσα τύπου θα ήταν επίσης χρήσιμη προσθήκη.

Οι τουαλέτες θα πρέπει να είναι κοντά για τους διαδίκους, ενώ περιμένουν για την ακρόασή τους. Θα πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμοι αυτόματοι πωλητές από όπου να μπορούν να προμηθευτούν αναψυκτικά ποτά. Ο αριθμός τους θα πρέπει να είναι ανάλογος με τις ανάγκες του δικαστηρίου.

6 Προβλέποντας ενδεχόμενη επέκταση του κτιρίου

6.1 Έχοντας συμπληρωματικές εκτάσεις γης σε εφεδρεία

Δεδομένου του χρόνου που μεσολαβεί μεταξύ του σταδίου του σχεδιασμού και της ολοκλήρωσης ενός κτιρίου, δεν είναι πάντα δυνατό να ληφθούν υπόψη όλες οι εξελίξεις στον δικαστικό κλάδο. Η διατήρηση συμπληρωματικών εκτάσεων γης σε εφεδρεία είναι ένας τρόπος για να εξασφαλιστεί μια μελλοντική επέκταση των εγκαταστάσεων.

6.2 Επιλέγοντας μία τμηματική προσέγγιση

Η αναδιάρθρωση αποτελεί συχνό φαινόμενο στον δικαστικό τομέα και απαιτεί την τακτική αναπροσαρμογή των χώρων. Για να διευκολυνθεί αυτή η ανακατανομή χώρου, είναι καλή ιδέα να επιλεγθούν τυποποιημένες διαστάσεις μονάδων γραφείου, καθώς και να χρησιμοποιηθούν διαχωριστικοί τοίχοι και οροφές, που μπορούν να αποσυναρμολογηθούν σε αυτούς τους χώρους. Παρομοίως, θα ήταν χρήσιμο οι δικαστικές αίθουσες να σχεδιάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε ένα μεγάλο δωμάτιο να μπορεί να διαιρεθεί σε δύο μικρότερα, τα οποία να μπορούν όταν απαιτείται να ενώνονται και πάλι μαζί εάν χρειάζεται ένα μεγάλο.

6.3 Ενσωματώνοντας του κόστους συντήρησης

Ορισμένες αρχιτεκτονικές επιλογές συνεπάγονται υψηλό κόστος συντήρησης που είναι μεταγενέστερα δύσκολο να αντέξουν οικονομικά. Τέτοια είναι η περίπτωση, για παράδειγμα, των μεγάλων γυάλινων επιφανειών που απαιτούν ειδικά μέσα συντήρησης, ή υδάτινων χαρακτηριστικών των οποίων η συντήρηση είναι δύσκολη.

6.4 Λαμβάνοντας υπόψη την αειφόρο ανάπτυξη

Αυτό το θέμα αποτελεί πλέον μέρος των περισσότερων δημοσίων έργων. Ένα δικαστικό κτίριο, με μεγάλους χώρους όπως οι δικαστικές αίθουσες και ο προθάλαμος, έχει σημαντικά έξοδα θέρμανσης και φωτισμού που θα πρέπει να διατηρηθούν υπό έλεγχο.

Βιωσιμότητα και ευκολία συντήρησης: τα υλικά θα πρέπει να επιλεγθούν μετά από προσεκτική μελέτη βιωσιμότητάς τους, ιδίως υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης χρήσης στην οποία θα υποβληθεί το κτίριο.

Θα πρέπει να υπάρχουν τα μέσα για την παρακολούθηση της απόδοσης των συστημάτων θέρμανσης, ψύξης, εξαερισμού και φωτισμού.

Περιορισμός κατανάλωσης ενέργειας: ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην απόδοση της μόνωσης του κελύφους του κτιρίου και την αποτελεσματικότητα του τεχνικού εξοπλισμού (θέρμανσης, ψύξης, εξαερισμού και φωτισμού).

Άνεση και υγεία: ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο σχεδιασμό συσκευών ηλιακής προστασίας ώστε να εξασφαλίζονται σταθερές θερμοκρασίες, διαφοροποιώντας μεταξύ των διαφόρων διαδρομών ανάλογα με την διεύθυνση προς την οποία βλέπουν οι προσόψεις και την έκθεσή τους στον ήλιο, ανάλογα με την ποιότητα του φυσικού φωτός και τον έλεγχο της ταχύτητας του αέρα εξαερισμού.

6.5 Η υλικοτεχνική μέριμνα για τις νέες τεχνολογίες

Οι υλικοτεχνικές εγκαταστάσεις (logistics) θα πρέπει να επιτρέπουν την προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες. Όπως έχουν τα πράγματα σήμερα, λίγες δικαστικές αίθουσες είναι εξοπλισμένες για τηλεδιάσκεψη. Η τοποθέτηση εξοπλισμού στα δικαστήρια θα πρέπει να οργανώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή διεξαγωγή των ότι οι ακροάσεων και ότι όλοι οι συμμετέχοντες θα έχουν πλήρη πρόσβαση σε όλα.

Επιπλέον, κατά τον σχεδιασμό των συνδέσεων δικτύου και των καλωδιώσεων πρέπει να υπολογιστούν οι αναμενόμενες τεχνολογικές εξελίξεις.

Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω ασυρμάτου δικτύου Wi-Fi στους χώρους υποδοχής του κοινού.

6.6 Μετατροπή σε για άλλες χρήσεις

Στις περιπτώσεις όπου η πολιτική για την ακίνητη περιουσία έχει σαν αποτέλεσμα την μόνιμη μετακόμιση από ένα δικαστικό κτίριο, το εάν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάποιον άλλο σκοπό θα εξαρτηθεί κατά πολύ από το αρχιτεκτονικό του σχεδιασμό, διαποτισμένο σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό από τον δικαστικό συμβολισμό. Ο σχεδιασμός ενός απλού κτηρίου που στεγάζει ένα αστικό δικαστήριο δεν θα είναι πολύ ανόμοιος με αυτόν ενός τυπικού κτιρίου γραφείων και, ως εκ τούτου, θα είναι πολύ πιο εύκολο να μετατραπεί από ένα δικαστήριο που ασχολούνται με ποινικές υποθέσεις που έχουν ξεχωριστές διαδρομές κυκλοφορίας για τους κρατούμενους και μεγάλες, ασφαλείς δικαστικές αίθουσες.

Ωστόσο, η επιλογή μίας τμηματική προσέγγισης, όπως περιγράφηκε στην ενότητα 6.2, μπορεί επίσης να διευκολύνει κατά πολύ οποιαδήποτε μετέπειτα μετατροπή του δικαστικού κτιρίου.

7 Ανακαίνιση των υφιστάμενων κτιρίων

7.1 Πλήρης ανακαίνιση

7.1.1 Ιδιαίτερα θέματα των εργοταξίων σε κτίρια τα οποία εξακολουθούν να είναι σε χρήση

Η απλούστερη λύση προκειμένου να διατηρηθεί η λειτουργία του δικαστηρίου είναι να προβλεφθεί πλήρης μεταστέγαση κατά τη διάρκεια του έργου, με την οποία αποφεύγεται η δυσκολία της συνέχισης της λειτουργίας του δικαστηρίου ενώ διεξάγονται στον ίδιο χώρο οικοδομικές εργασίες.

Ωστόσο, λόγω των κανονιστικών περιορισμών που σχετίζονται με τα κτίρια ανοικτά στο κοινό, εκείνων που σχετίζονται με το διαχωρισμό της κίνησης εντός των δικαστηρίων ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια του προσωπικού, και εξαιτίας της ανάγκης για μεγάλες δικαστικές αίθουσες, η πλήρης μεταστέγαση του δικαστηρίου δεν είναι πάντα εφικτή, είτε επειδή δεν μπορεί να βρεθεί κατάλληλο κτίριο εντός της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου, ή επειδή δεν υπάρχουν άλλα διαθέσιμα χρήματα για να προσαρμογή ενός ακόμη κτιρίου για προσωρινή χρήση επιπλέον της χρηματοδότησης του έργου στο υπάρχον κτίριο.

Μια ενδιάμεση λύση θα ήταν να μετεγκατασταθούν τουλάχιστον εν μέρει οι χώροι γραφείων, έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί το έργο σε φάσεις. Στη συνέχεια η δουλειά γίνεται εκ περιτροπής, με τις υπηρεσίες να μεταστεγάζονται μία κάθε φορά. Η μεταστέγαση μπορεί να γίνει σε κτίρια γραφείων κοντά στο δικαστήριο ή σε πολυμορφικές κατασκευές, εφόσον υπάρχει επαρκής χώρος στην ήδη υπάρχουσα τοποθεσία. Οι δικαστικές αίθουσες θα πρέπει επίσης να ανακαινισθούν τμηματικά με τη σειρά για να διατηρηθεί στο ελάχιστο η μειωμένη χωρητικότητα στις ακροαματικές διαδικασίες στο δικαστήριο. Μπορεί να είναι δυνατό να προβλεφθεί μια μικρότερη δικαστική αίθουσα στις εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για την προσωρινή μεταστέγαση. Όσο μικρότερες είναι όμως οι επιμέρους φάσεις του έργου, τόσο περισσότερος χρόνος θα χρειαστεί για να ολοκληρωθεί το σύνολο εργασιών.

Κατά τη διάρκεια αυτών των σταδιακών εργασιών, με το κτίριο εξακολουθεί να χρησιμοποιείται εν μέρει, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ο σαφής διαχωρισμός μεταξύ των περιοχών όπου διεξάγονται οι εργασίες ανακαίνισης και των χώρων που λειτουργούν κανονικά, τόσο για την ασφάλεια του κοινού και για να μην επηρεάζουν ο ένας τον άλλο:

- Παροχή ξεχωριστών σημείων πρόσβασης και διαδρομών κυκλοφορίας: οι εργοταξιακοί χώροι θα πρέπει να έχουν μία ξεχωριστή είσοδο πρόσβασης που να συνδέεται με το χώρο αποθήκευσης υλικών και των χώρο επίρριψης απορριμμάτων.

- Ρυθμίσεις για να εξασφαλιστεί ότι εργάτες και το υλικό δεν κυκλοφορούν μέσα από τις περιοχές ανοικτές στο κοινό: προσωρινές εξωτερικές σκάλες, ανελκυστήρες φορτίων, αγωγοί ρίψης μπαζών, κλπ

- Προσωρινά διαχωριστικά για να εξασφαλιστεί η προστασία από τη σκόνη και τον θόρυβο των εργασιών ανακαίνισης. Μπορεί να είναι απαραίτητο να προσαρμοστούν οι έξοδοι κινδύνου.

7.1.2 Διαβουλεύσεις σχετικά με τον προγραμματισμό της εργασίας

Πρέπει να είναι αποτελεσματική η διαβούλευση με τον διευθυντή δικαστηρίου κατά τη διάρκεια των μελετών ώστε να καθοριστούν οι αναγκαίες ρυθμίσεις που πρέπει να περιλαμβάνονται στις προδιαγραφές των εταιρειών που αναλαμβάνουν το έργο.

Οι εργασίες που προκαλούν την μεγαλύτερη αναστάτωση μπορούν να προγραμματιστεί για όταν το κτίριο δεν είναι ανοιχτό για το κοινό, το βράδυ ή τα Σαββατοκύριακα. Οι εταιρείες πρέπει να γνωρίζουν αυτές τις ρυθμίσεις για την αποφυγή τυχόν παραπόνων όταν εργασία βρίσκεται σε εξέλιξη. Πρέπει επίσης να εξετάζεται η επίπτωση στο χρονοδιάγραμμα των ακροάσεων, προκειμένου να προσαρμοστεί η έκδοση ανακοινώσεων προς τους διαδίκους, λαμβάνοντας υπόψη τα καθορισμένα χρονικά πλαίσια.

Η διαβούλευση αυτή πρέπει να συνεχίζεται όσο οι εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη, με τη δημιουργία μιας μονάδας συντονισμού που θα συμπεριλαμβάνει τον κύριου εργολάβου και τους εκπροσώπους του δικαστικού διαχειριστή για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική επικοινωνία πριν από κάθε φάση εργασίας και για να συντονίζεται ο προγραμματισμός των εργασιών και το χρονοδιάγραμμα του δικαστηρίου. Θα ήταν επίσης χρήσιμο να συμπεριληφθεί σε αυτή τη μονάδα η εταιρεία που είναι υπεύθυνη για τη συντήρηση του εργοταξίου για να προγραμματίζει τις εργασίες που απαιτούνται στις υφιστάμενες τεχνικές εγκαταστάσεις (κοψίματα, μόνωση, αποστράγγιση, διακοπές στην προμήθεια νερού, κλπ).

7.1.3 Προσαρμογή των έγγραφων αναφορών

Οι έγγραφες αναφορές για τους αρχιτέκτονες θα είναι οι ίδιες με αυτές για τα νέα κτίρια.

Εντούτοις, συχνά το επίπεδο των λειτουργικών, τεχνικών και κανονιστικών απαιτήσεων θα πρέπει να προσαρμοστεί σε αυτό που μπορεί να είναι εφικτό για το συγκεκριμένο κτίριο, προκειμένου να παραμείνει εντός ευλόγου προϋπολογισμού, λαμβάνοντας υπόψη, επιπλέον, ότι οι τεχνικοί κίνδυνοι είναι πολύ υψηλότεροι κατά την αναδιάρθρωση ενός υφιστάμενου κτιρίου από ό, τι είναι κατά την κατασκευή ενός νέου.

7.2 Εξασφαλίζοντας τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς

Αυτό θα περιλαμβάνει ειδικά επικεντρωμένη δράση με σκοπό τη συμμόρφωση με τις ρυθμιστικές ή τεχνικές υποχρεώσεις.

7.2.1 Προγραμματισμός της εργασίας

Θα είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν οι τομείς προτεραιότητας στις εργασίες με στόχο τη βελτιστοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Οι προτεραιότητες αυτές μπορούν να διαδοθούν μέσω μιας ετήσιας εγκύκλιο που θα παρέχει προτάσεις για ένταξη στο πολυετές πρόγραμμα. Το αυτό πρόγραμμα θα βασίζεται στους τρέχοντες κανονισμούς και στην ανάλυση της κατάστασης της ακίνητης περιουσίας μέσω των αξιολογήσεων που

περιγράφονται στην παράγραφο 2.1. Το κύριο σημεία της ανάλυσης αφορούν την προσβασιμότητα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, την εξοικονόμηση ενέργειας και την πυρασφάλεια.

7.2.2 Προσβασιμότητα για άτομα με ειδικές ανάγκες

Η σύσταση 1592 και το ψήφισμα 1642 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης υποστηρίζει την προσαρμογή του κτιριακού περιβάλλοντος ώστε να είναι προσβάσιμο σε άτομα με ειδικές ανάγκες, με την εφαρμογή αρχών σχεδίασης για όλους, και την αποφυγή της δημιουργίας νέων εμποδίων.

Η πρώτη φάση είναι να πραγματοποιηθεί μια συστηματική εξέταση όλων των ακινήτων ώστε να είναι δυνατός ο καθορισμός ενός δείκτη προσβασιμότητας, να καταρτιστεί ένας κατάλογος των εργασιών που πρέπει να πραγματοποιηθούν και να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους κανονισμούς, καθώς και να υπολογιστεί το κόστος. Οι εργασίες με τη μεγαλύτερη προτεραιότητα θα αφορούν τα κτίρια αυτά με τους χαμηλότερες δείκτες προσβασιμότητας, που δέχονται τα περισσότερα άτομα.

Η δεύτερη φάση είναι να πραγματοποιηθούν λεπτομερείς μελέτες εφικτότητας σχετικά με τις τοποθεσίες προτεραιότητας. Δεδομένου ότι τα κτίρια είναι συχνά παλιά, και υπόκεινται σε μέτρα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, οποιαδήποτε κατασκευαστικά έργα στις εισόδους και τις σκάλες θα είναι πολύπλοκα και δαπανηρά. Πριν από οποιαδήποτε εργασία θα χρειαστεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη λειτουργική οργάνωση του κτιρίου για να διασφαλιστεί η συνολική συμμόρφωση με τους κανονισμούς, και να μεταφερθούν οι υπηρεσίες που ασχολούνται με το μεγαλύτερο μέρος του κοινού πιο κοντά στην είσοδο του κτιρίου.

Αυτό το είδος της αναδιάρθρωσης βοηθά επίσης στη βελτίωση της ασφάλειας του κτιρίου, περιορίζοντας την πρόσβαση του κοινού στους νέους χώρους γραφείων.

Επιπλέον, μία μελέτη των διαφόρων επιλογών για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για τη συζήτηση με τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και αυτές που είναι υπεύθυνες για τους κανονισμούς που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες, έτσι ώστε να έχει ως αποτέλεσμα τη χορήγηση της οικοδομικής άδειας στο έργο. Αυτή η φάση μπορεί επίσης να οδηγήσει σε διαμοιραστικές λύσεις που θα εγκριθούν από τα σχετικά τμήματα οι οποίες θα είναι λιγότερο δαπανηρές από τις όποιες εργασίες για να ευθυγραμμιστεί το κτίριο πλήρως με το ρυθμιστικό πλαίσιο.

Εάν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί στον προϋπολογισμό, τότε το έργο θα πρέπει να πραγματοποιείται σε στάδια ανάλογα με τη σημασία των τομέων που πρέπει να αναβαθμιστούν ώστε να συμμορφωθούν με τα πρότυπα όσον αφορά τα άτομα με αναπηρίες, με την ακόλουθη προτεινόμενη σειρά:

- Πρόσβαση στο κτίριο
- Χώρος υποδοχής

- Μία δικαστική αίθουσα ανά τύπο χρήσης (ποινικό, αστικό, ακροάσεις επιμελητηρίων)

- Τουαλέτες κοντά στην υποδοχή και τις αίθουσες των δικαστηρίων

Εκτός από τα έργα που σχετίζονται με την προσβασιμότητα για τα άτομα σε αναπηρικά καροτσάκια, πρέπει να προβλεφθούν εργασίες και σε σχέση με άλλες αναπηρίες: για παράδειγμα, η βελτίωση του φωτισμού και της σήμανσης για τα άτομα με προβλήματα όρασης, η παροχή επαγωγικών πηνίων ήχου για άτομα με προβλήματα ακοής, η προσαρμογή των χειρολαβών των θυρών και το ύψος των διακοπών των φώτων. Πολύ συχνά, αυτή η εργασία βοηθά επίσης στη βελτίωση της ποιότητας της υποδοχής για το ευρύ κοινό.

7.2.3 Λαμβάνοντας υπόψη τον σεβασμό για το περιβάλλον

Μια αποτελεσματική πολιτική στον τομέα αυτό πρέπει να βασίζεται σε συντονισμένη δράση μεταξύ της καθημερινής χρήσης των κτιρίων και των εργασιών συντήρησης και επενδύσεων για τα κτίρια.

Όσον αφορά την καθημερινή χρήση, είναι σημαντικό για τους διαχειριστές του δικαστηρίου να ευαισθητοποιήσουν τους ενοίκους στις προκλήσεις, τους στόχους, τα βήματα που πρέπει να ληφθούν καθώς και να τους ενημερώνουν για τα επιτευχθέντα αποτελέσματα.

Πρέπει να ληφθούν μέτρα για τον περιορισμό της χρήσης των ατομικών συσκευών οι οποίες χρησιμοποιούν πολλή ενέργεια, όπως η συμπληρωματική θέρμανση και φωτισμός, οι ατομικοί εκτυπωτές ή οι επιμέρους βραστήρες ή μηχανές καφέ.

Θα μπορούσε επίσης να γνωστοποιηθεί και να εκτελεστεί μια δέσμευση να συμμορφωθούν οι υπάλληλοι με τυπικές θερμοκρασίες το χειμώνα και το καλοκαίρι και με κανονικές συνθήκες εξαερισμού.

Όσον αφορά τη συντήρηση, η καθιέρωση ρητρών επιδόσεων στις συμβάσεις θα πρέπει να επιφέρει αλλαγές στις πρακτικές, ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις να κάνουν οικονομίες σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση: συμμόρφωση με τα πρότυπα θερμοκρασίας και εξαερισμού, εγκατάσταση μετρητών και συστήματος χρονομετρητή, αντικατάσταση των πηγών φωτισμού, εγκατάσταση συστημάτων ανάκτησης θερμότητας και συστημάτων ανάκτησης του βρόχινου νερού για το πότισμα, περιορισμό της θερμοκρασίας του θερμαντήρα νερού για το πλύσιμο των χεριών, κλπ.

Η επενδυτική πολιτική των ακινήτων θα πρέπει να επιτρέψει τη διεξαγωγή εκτεταμένων εργασιών επιδιώκοντας την βελτιστοποίηση της σχέσης μεταξύ των δαπανών και την εξοικονόμηση πόρων.

Η πρώτη φάση αυτής της πολιτικής είναι να συγκεντρωθούν στοιχεία για την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου σε κάθε κτίριο. Προβληματικές τοποθεσίες μπορούν να εντοπιστούν υπό το πρίσμα της συνολικής κατανάλωσης κάθε χώρου και της κατανάλωσης ανά τετραγωνικό μέτρο.

Ερευνώντας την συνολική κατανάλωση για το σύνολο της ακίνητης περιουσίας, είναι δυνατόν να οριστεί ένας συνολικός στόχος για τη μείωση της κατανάλωσης.

Οι εργασίες με τη μεγαλύτερη προτεραιότητα θα επικεντρωθούν στις τοποθεσίες με τη μεγαλύτερη κατανάλωση ανά τετραγωνικό μέτρο. Είναι ανώφελο να καταβληθεί προσπάθεια ώστε όλα τα κτίρια να συναντήσουν τον στόχο της μειωμένης κατανάλωσης.

Οι εργασίες θα επικεντρωθούν στην μόνωση του κελύφους του κτιρίου και τη βελτιστοποίηση του τεχνικού εξοπλισμού.

Για τις λιγότερο περίπλοκες εγκαταστάσεις, η ανάλυση θα πρέπει να βασίζεται στις αξιολογήσεις που περιγράφονται στην παράγραφο 2.1. Για τις πιο πολύπλοκες τοποθεσίες, που προσδιορίζονται ως τόποι προτεραιότητας, λεπτομερείς έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται για την εκπόνηση και την ποσοτικοποίηση των σχεδίων δράσης.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ο χρόνος που απαιτείται για να αποδώσει η επένδυση στο έργο βελτιστοποίησης, προκειμένου να καταρτιστεί το χρονοδιάγραμμα των εργασιών (το κόστος επένδυσης διαιρεμένο από την εξοικονόμηση στην κατανάλωση). Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απόδοση των επενδύσεων στον εξοπλισμό παίρνει πολύ λιγότερο χρόνο από ό, τι οι επενδύσεις στην μόνωση του κελύφους του κτιρίου.

Οι εργασίες σχετικά με τον εξοπλισμό οι οποίες είναι ενδιαφέρον να αναφερθούν περιλαμβάνουν, κατά σειρά προτεραιότητας, την αντικατάσταση του συστήματος θέρμανσης ή κλιματισμού, την εγκατάσταση χρονομετρητών, τη βελτιστοποίηση της ταχύτητας ροής του εξαερισμού, την αντικατάσταση των φώτων ή την εγκατάσταση χρονοδιακοπών ή τον αισθητήρων για τον έλεγχο του φωτισμού.

Οι εργασίες για την μόνωση του κελύφους του κτιρίου οι οποίες είναι ενδιαφέρον να αναφερθούν περιλαμβάνουν, κατά σειρά προτεραιότητας, τη μόνωση της οροφής, τη μόνωση του δαπέδου, τη μόνωση των τοίχων και την αντικατάσταση των εξωτερικών κουφωμάτων. Το τελευταίο, ενόψει του πολύ μεγάλου χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί για την απόδοση της επένδυσης, δικαιολογείται βασικά μόνον όταν είναι σε πολύ κακή κατάσταση.

7.2.4 Πυρασφάλεια

Οι κανονισμοί δόμησης ορίζουν επακριβώς τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται σε κτίρια ανοικτά στο κοινό.

Οι τακτικές επιθεωρήσεις μπορούν να προσφέρουν μία ενημερωμένη εικόνα της κατάστασης του κτιρίου σε σχέση με τους κανονισμούς και να καθορίσουν τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Αν πραγματοποιούνται στο κτίριο σημαντικές εργασίες, οι αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή των κανονισμών πυρασφάλειας μπορούν να απαιτήσουν ακόμα πιο εκτεταμένες εργασίες για τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς.

Σε τέτοιες περιπτώσεις, ο στόχος δεν είναι να φτάσει το κτίριο τα πρότυπα ασφαλείας, αλλά με βάση την ανάλυση για την πυρασφάλεια, να προταθεί η διασφάλιση του κτιρίου μέσω αντισταθμιστικών μέτρων για να εξισορροπηθούν οι καταστάσεις που αποκλίνουν από τους κανονισμούς, εκεί όπου η πλήρης συμμόρφωση θα ήταν τεχνικά ή οικονομικά πολύ

δαπανηρή στην εφαρμογή της.